

Bilgilerle COVID-19 sorularınıza cevaplar

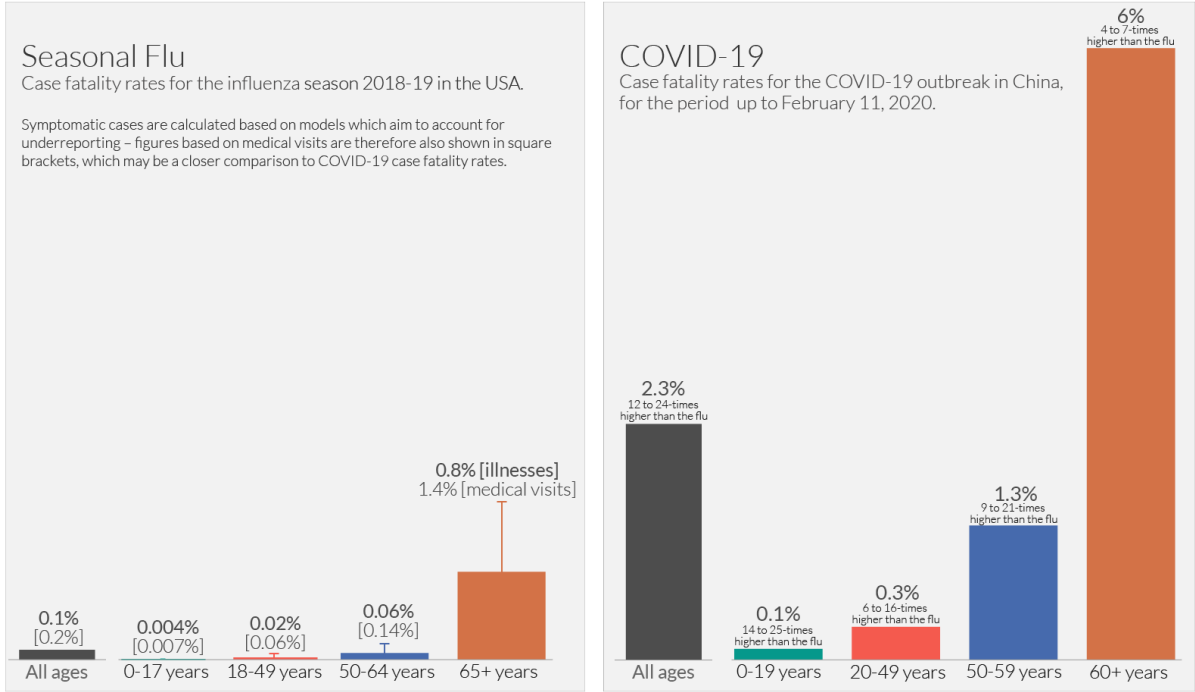
Covid-19 normal influenza (grip) virusunden farklı mı? Neden bu kadar yaygına yapıldı?

Resimde gördüğünüz gibi, normal Covid-19, influenzadan bütün yaşları alırsak 12-24 kat daha olumsuz. 20-49 yaş arası için 6-16 kat daha olumsuz, 60 yaş üzeri için 4-7 kat daha olumsuz.

Case fatality rates: COVID-19 vs. US Seasonal Flu

Case fatality rate (CFR) is specific to a location and time. It is calculated by dividing the total number of deaths from a disease by the number of confirmed cases.

Our World
in Data

Data: Novel Coronavirus Pneumonia Emergency Response Epidemiology Team. Vital surveillances: the epidemiological characteristics of an outbreak of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19)–China, 2020. China CDC Weekly.

US Influenza data is sourced from the US Centers for Disease Control and Prevention (CDC).

OurWorldinData.org – Research and data to make progress against the world's largest problems.

Licensed under CC-BY by the authors Hannah Ritchie and Max Roser.

Ayrıca, Covid-19 virüsü olan bir kişi ortalama 3 kişiyi enfekte ederken, normal influenza 1.5 kişiyi enfekte ediyor, yani Covid-19 2 kata daha bulaşıcı. Resimde karşılaştırmaya bakın.

How contagious is a disease?

Scientists use "R naught," or R_0 , to estimate how many other people one sick person is likely to infect

*This estimate is preliminary and likely to change

*An early estimate based on the Colombia outbreak in 2015

*An estimate based on Réunion Island in 2006

SOURCES: Travel Medicine, PLOS One, JAMA Pediatrics, MDPI, NCBI, New England Journal of Medicine, "The Spread and Control of Norovirus Outbreaks Among Hospitals in a Region"

Vox

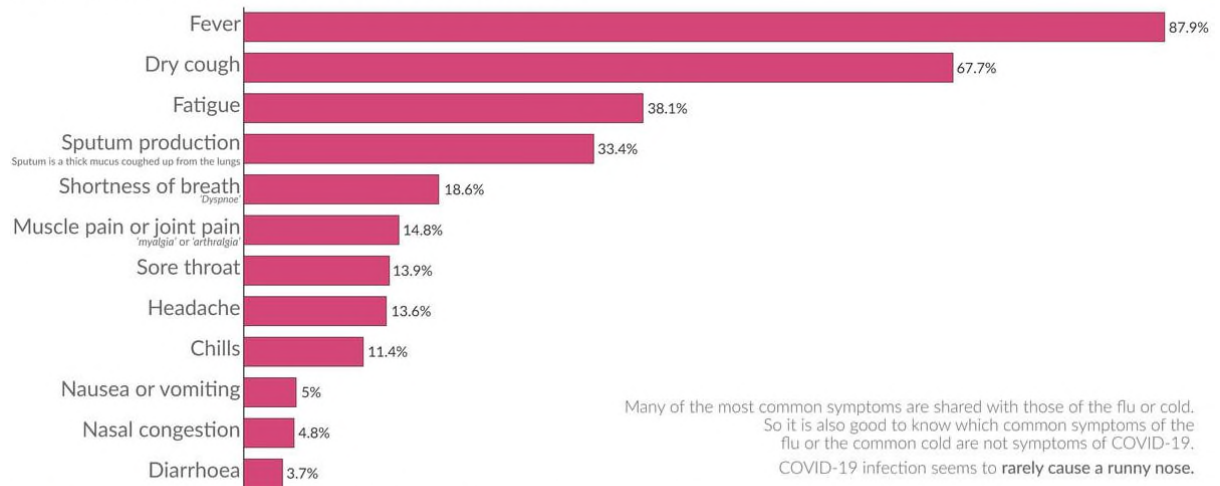
Covid-19 belirtileri nelerdir?

Ates, kuru oksuruk, yorgunluk ve balgam baslica belirtiler. Ama bu belirtiler ayni zamanda grip belirtileri. O yuzden bu belirtiler varsa hemen telas etmeyin. Solunum zorlugu ise ciddi vakalarda karsilasilan en onemli belirti. Diger belirtiler kas ve eklem agrilari, bogaz agrisi, bas agrisi, usume ve bulanti kusma.

The symptoms of coronavirus disease [COVID-19]

Our World
in Data

The most common signs and symptoms of 55,924 laboratory confirmed cases of COVID-19. Reported from China in the period up to February 22, 2020

Many of the most common symptoms are shared with those of the flu or cold. So it is also good to know which common symptoms of the flu or the common cold are not symptoms of COVID-19. COVID-19 infection seems to rarely cause a runny nose.

Data source: World Health Organization (2020). Report of the WHO-China Joint Mission on Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). Symptoms in fewer than 1% are not shown. OurWorldInData.org - Research and data to make progress against the world's largest problems. Licensed under CC-BY by the authors.

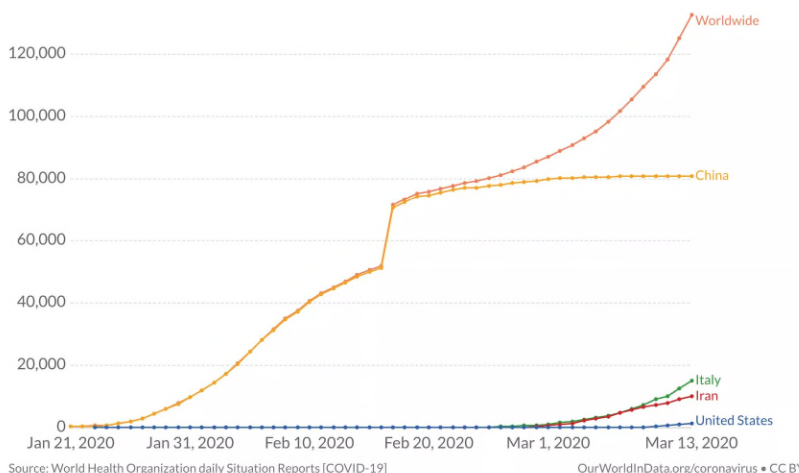
Covid-19 ne zaman kontrol altına alinir?

Kesin bir sey soylenebilir ancak Avrupa ulkelerinde Haziran'i bulacagi dusunuluyor. Cin'de kontrol altına alınmasi 2 ay aldi ancak dunya capinda hala hizla yayiliyor. Asagidaki grafikte sari Cin, turuncu dunya geneli toplam vaka sayisi.

Total confirmed COVID-19 cases

The large increase in the number of cases globally and in China on Feb 17 is the result of a change in reporting methodology. It is explained at [OurWorldInData.org/Coronavirus](https://ourworldindata.org/coronavirus)

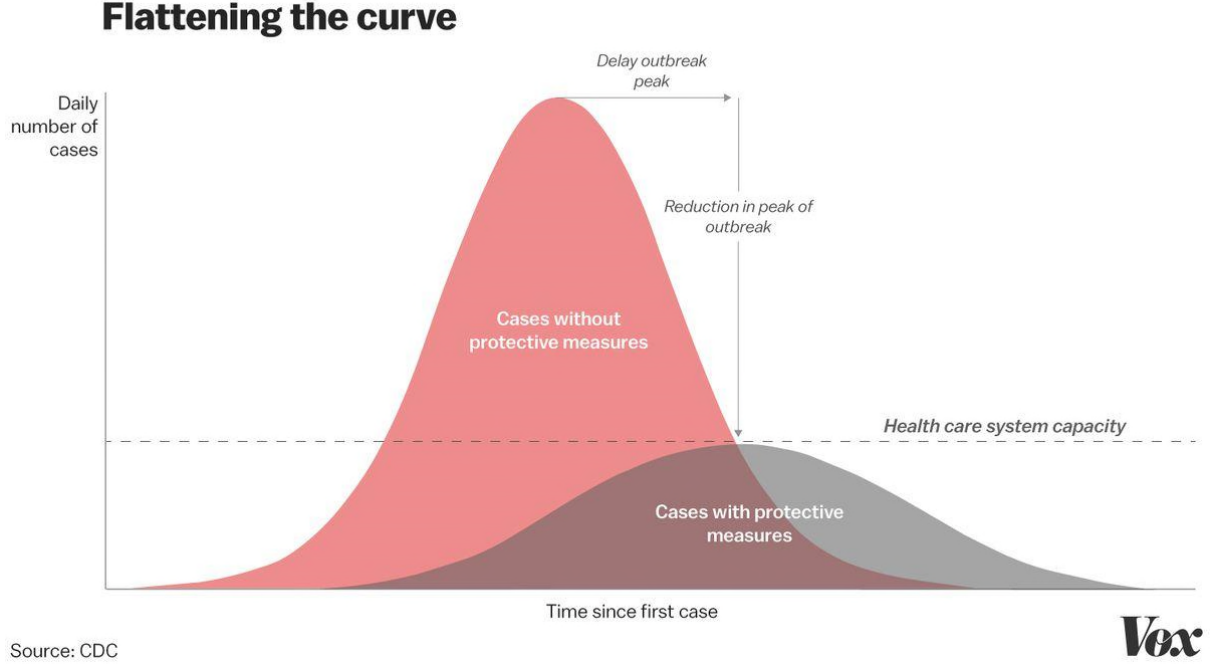
Our World
in Data

Source: World Health Organization daily Situation Reports [COVID-19]

OurWorldInData.org/coronavirus • CC BY

Yukardaki sekilde goruldugu gibi amac yukselen grafigi yatay hale getirmek (flattening the curve). Bunun icin de "social distancing" denilen sosyal yakinlikten kacinmak gerek. Asagida social distancing etkisi gosteriliyor.

Hangi ulkede kac Covid-19 hastasi var?

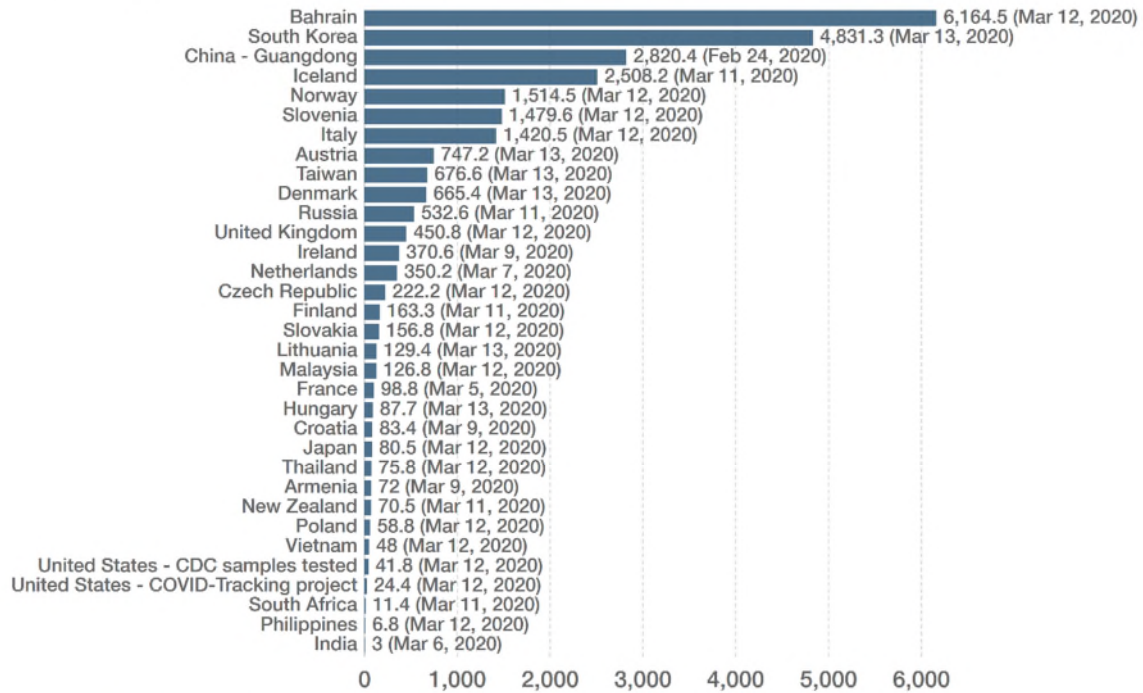
Bu linkten canli olarak ulkelere gore hasta sayi ve durumlarına bakabilirsiniz.

<https://coronavirus.jhu.edu/map.html>

Ama unutmayın, hasta sayilari, yapilan test sayilariyla dogru orantili.. Yani test yapilmazsa hasta da olmaz. Az test yapilirsa, hasta sayisi da az olur. Ulkelere gore milyon insan basina yapilan test sayilarina asagidaki resimden bakabilirsiniz.

Total COVID-19 tests performed per million people

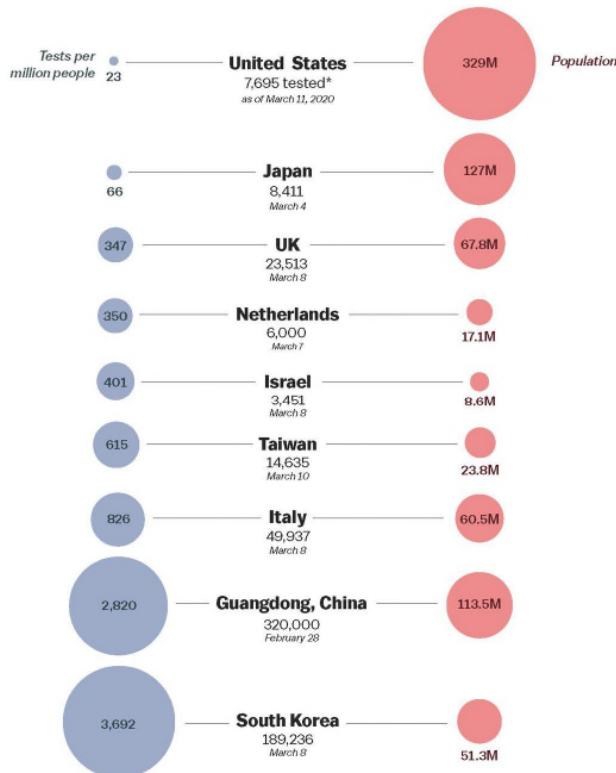
Most recent data available from official sources as of 13 March 2020 - 9.00GMT

Source: Our World in Data based on official country reports

CC BY

A snapshot of early Covid-19 testing per capita

*Test counts do not include full reporting from all US labs
Source: Covid Tracking Project, Business Insider, the Atlantic, Taiwan CDC

Bu hastaların kaçısı ciddi?

Enfekte olan bireylerin %80'i hafif geçiriyor. %14'u ciddi ve %5'i ise kritik geçiriyor. Hafif geçiren bireylerin evde, %14'un hastanelerde ve %5'in yoğun bakımlarda tedavisi yapılıyor.

Coronavirus [COVID-19]: the severity of diagnosed cases in China

Descriptions of 44,415 confirmed cases of COVID-19 nationwide in China.

Included are confirmed cases in the early period of the outbreak of the disease up to February 11, 2020.

Our World
in Data

2.3% of all cases died

1,023 of the 44,415 infected people, for which the breakdown is shown on the right, died. The *case fatality rate* is therefore 2.3%.

5% Critical cases

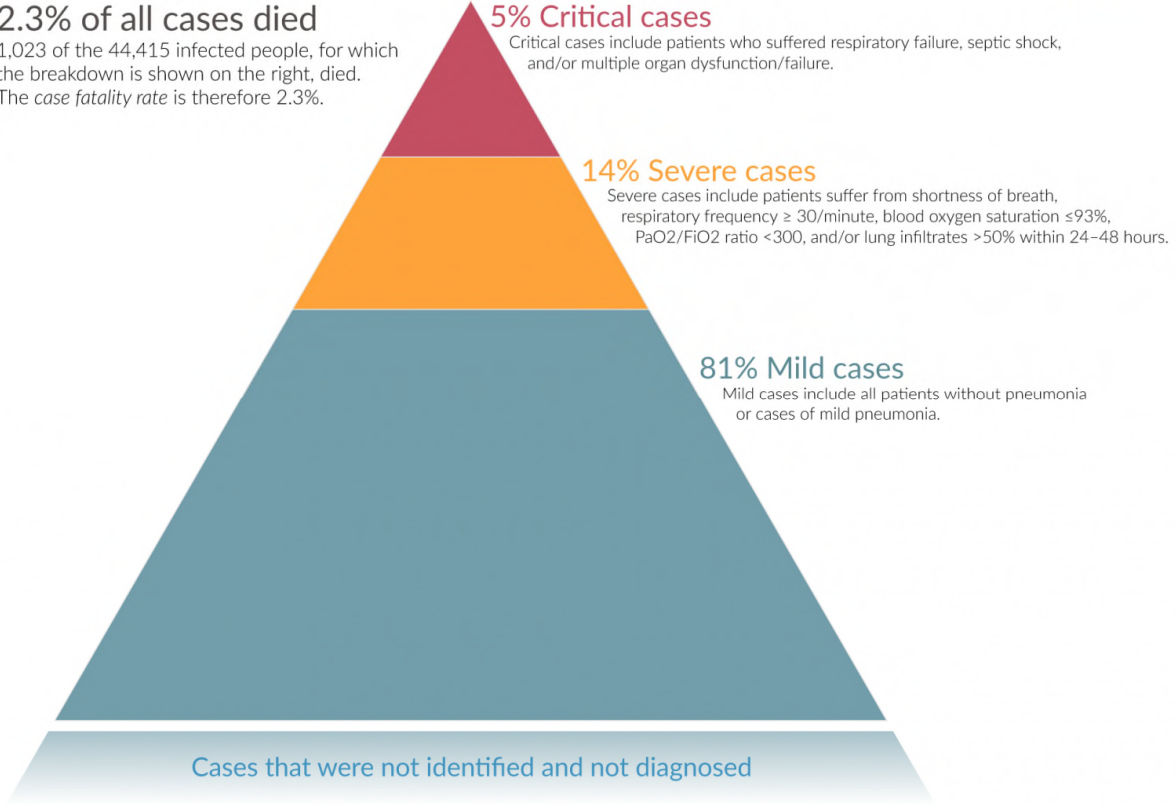
Critical cases include patients who suffered respiratory failure, septic shock, and/or multiple organ dysfunction/failure.

14% Severe cases

Severe cases include patients suffer from shortness of breath, respiratory frequency ≥ 30 /minute, blood oxygen saturation $\leq 93\%$, PaO₂/FiO₂ ratio < 300 , and/or lung infiltrates $> 50\%$ within 24–48 hours.

81% Mild cases

Mild cases include all patients without pneumonia or cases of mild pneumonia.

Data source: Novel Coronavirus Pneumonia Emergency Response Epidemiology Team. *Vital surveillances: the epidemiological characteristics of an outbreak of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19)—China, 2020*. China CDC Weekly. Case counts: 36,160 mild cases; 6,168 severe cases; 2,087 critical cases.

OurWorldinData.org – Research and data to make progress against the world's largest problems.

Licensed under CC-BY by Hannah Ritchie and Max Roser

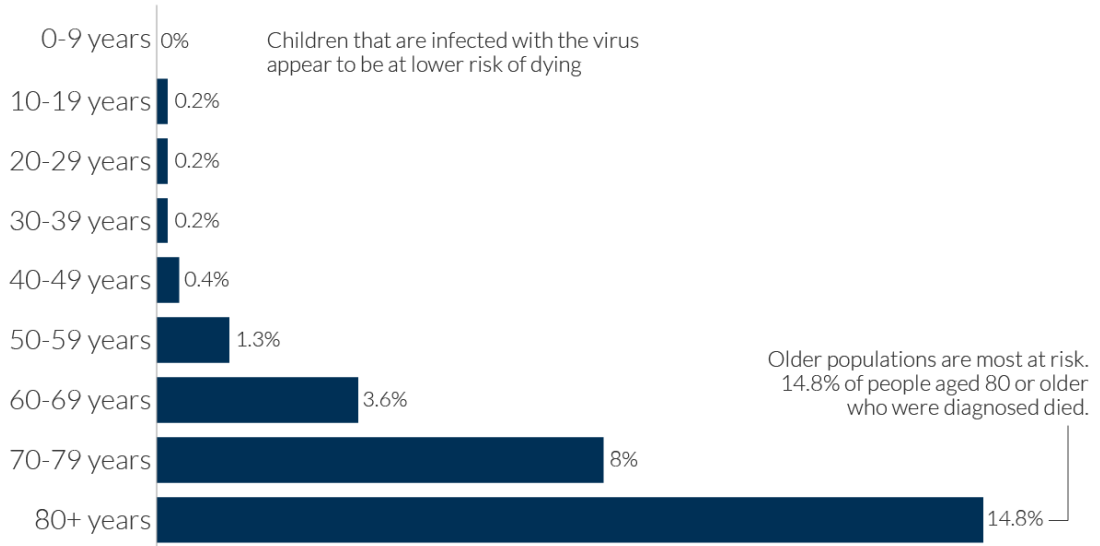
Olum oranı nedir?

Cin'de yas gruplarına göre olum oranı soyle:

Coronavirus: early-stage case fatality rates by age-group in China

Our World
in Data

Case fatality rate (CFR) is calculated by dividing the total number of deaths from a disease by the number of confirmed cases. Data is based on early-stage analysis of the COVID-19 outbreak in China in the period up to February 11, 2020.

Data source: Novel Coronavirus Pneumonia Emergency Response Epidemiology Team. *Vital surveillances: the epidemiological characteristics of an outbreak of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19)—China, 2020*. China CDC Weekly.

OurWorldinData.org - Research and data to make progress against the world's largest problems.

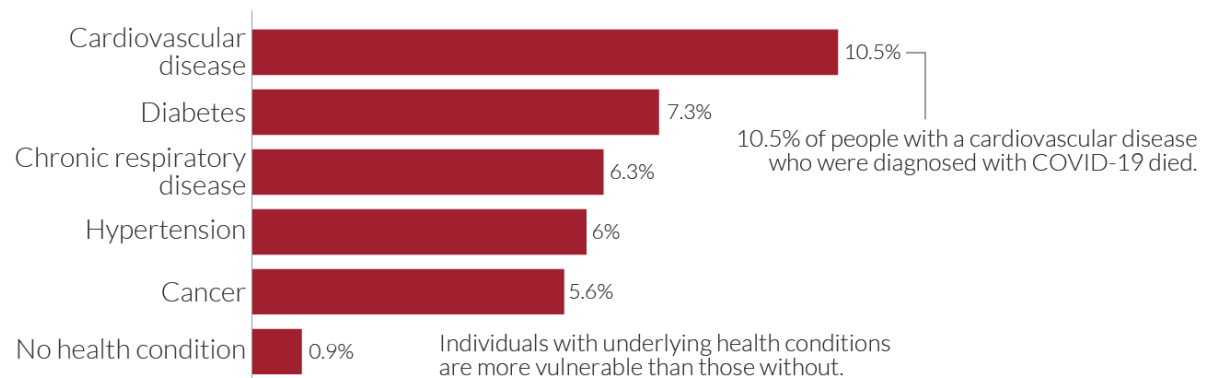
Licensed under CC-BY by the authors.

Olen hastaların bircogunda onceden olan baska hastaliklar da etkili. Kalp, diabet, solunum yolu hastaliklari, hipertansiyon ve kanser bu hastaliklardan.

Coronavirus: early-stage case fatality rates by underlying health condition in China

Our World
in Data

Case fatality rate (CFR) is calculated by dividing the total number of deaths from a disease by the number of confirmed cases. Data is based on early-stage analysis of the COVID-19 outbreak in China in the period up to February 11, 2020.

Data source: Novel Coronavirus Pneumonia Emergency Response Epidemiology Team. *Vital surveillances: the epidemiological characteristics of an outbreak of 2019 novel coronavirus diseases (COVID-19)—China, 2020*. China CDC Weekly.

OurWorldinData.org - Research and data to make progress against the world's largest problems.

Licensed under CC-BY by the authors.

Korunmak için ne yapmalı?

"Bana bir şey olmaz" demeyin; size olmasa da bulastiracaginiz insanlara olabilir, o yuzden tedbiri elden birakmayin... Ideal cozum panik yapmadan tedbir almak..

Social distancing: mumkun oldukca kalabalik alanlardan kacinin, toplanti, misafirlik vs yapmayin.. cafelere, sinemalara, spor salonlarına, muzelere vs gitmeyin.. yani mumkun oldugunca evinizde veya isinizde diger insanlarla direk temas kurmayacaginiz sekilde bir iki hafta yasayin.. Asagidaki grafik sosyal temas azaltildiginda salginin etkili bicimde kontrol altina alinacagini gosteriyor.

Hijyen: El ve yuz temizligini hepiniz gormusunuzdur, 20-30 saniye ellerinizi sabunlayin, gun icerisinden ellerinizi yuzunuze burnunuza gozunuze surmeyin, ve mumkunse antiseptik jel yaninizda olsun, sik sik kullanin.. Emin degilseniz, el yikama protokolu icin asagidaki resme bakin.. Tuzlu su gargarasi, elma Sirkesi gibi seylerin ise yaradigi soylemleri bilimsel degil..

Maske? maske konusu biraz karisik, kumas maskenin koruma oranı dusuk (belki de hic yok) ama tek kullanlik kisa sureli olarak kullanilabilir. Daha ileri teknoloji maskeler koruyor ancak bu asamada herkesin o maskelere erisimi zor.

Bagisiklik: bunlar disinda bagisiklik sisteminizi iyi tutun, dengeli, sebze meyve ve protein agirlikli beslenin, vucudunuzda daha once eksikligini bildiginiz bir sey varsa (demir, cinko, omega yaglari gibi) bir sure ek olarak alin. Solunum yollari problemlerine sebep olacak seyleri birakin..

Eger patronsaniz, izin verin insanlara, mumkunse 1-2 hafta evden calissinlar.. ozellikle de kalabalik yerler isletiyorsaniz hijyene dikkat edin, kalabalik toplantilar yapmayin..

Belirtiler varsa: en kotu ihtimalle hastaligi aldiniz diyelim, yas grubunuza gore buyuk problem olmayabilir ama yaslilarda bu oran %10lara cikiyor, ve eger solunum yollari hastaliginiz varsa daha da dikkat etmeniz gerekir. 60+ yas grubunun cok dikkat etmesi gerekiyor. Mecbur olmadikca disariya cikmasinlar. Hasta iseniz, (Corona veya degil), ise, okula vs gitmeyin, evde kalip gidisata bakin.. Oksurup hapsirken mendil kullanip hemen atin... eger Coronadan supheleniyorsaniz ve solunum problemleri yasiyorsaniz, hastaneye gitmeyin, 112 gibi ulasabileceginiz saglik acil numaralarini arayin ve supheleriniz anlatin

Sirke, sarmisak, tuzlu su gargarasi ise yarar mi?

Bunlarin ise yararligi konusunda kanitlanmis bir sey yok. Ayrica virus "sari irki" seviyor diyenlere inanmayin, bilimsellikten cok uzak soylemler bunlar.

Internette dolasan yanlis haberlerin bazilarina burdan ulasabilirsiniz

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public/myth-busters>

COVID-19 insan yapımı bir virus mu?

Virusun yapısı biliniyor, ve insan isı olduğuna dair hiçbir kanıt yok. Tam olarak nerden geldiğini bilmesek de, Çin'de besin olarak tüketilen yarasa veya pangolin'den insana bulastığı düşünülüyor.

Hayvanlara bulasiyor mu?

Evet Covid-19 bir hayvan virusu ve hayvanlardan insanlara, insanlardan da hayvanlara geçebilir.

Molekuler mekanizması nedir?

Covid-19'in üzerindeki spike (S) proteini hedef hücredeki angiotensin-converting enzyme 2 (ACE2) proteinine bağlanıp hücreye enfekte ediyor.

Kaynaklar:

<https://jvi.asm.org/content/early/2020/01/23/JVI.00127-20>

<https://science.sciencemag.org/content/367/6483/1260>

[https://www.cell.com/cell/fulltext/S0092-8674\(20\)30262-2](https://www.cell.com/cell/fulltext/S0092-8674(20)30262-2)

Doğru bilgiler için nereleri takip etmeliyim?

Oncelikle komplo teorileri üreten kişilerin dediklerine güvenmeyin.. Bu konuda Dünya Sağlık Örgütü'nün tavsiyelerini dinleyin. Doğru bilgileri bu işlerle uğraşan bilim insanlarından alın. Örnek siteler:

<https://epistemturkiye.org/category/biyoloji/>

<http://tr.molbioturk.org/>

10 Maddede COVID-19 Medya Takip Rehberi:

15 Mart 2020

Geçtiğimiz Aralık ayından beri yüzbinlerce insanı etkileyen, binlercesinin ölümüne neden olan ve yayılması hala devam eden SARS-CoV-2 virüsü ve sebep olduğu COVID-19 hastalığı ile ilgili olarak bütün dünya kamuoyu gelişmeleri medyadan takip etmektedir. Hem geleneksel hem sosyal medya üzerinden yayılan haberler pek çok insan için kafa karıştırıcı olmanın ötesinde yanlış yönlendirmeler de içermektedir. Peki sürekli kafa karışıklığı yaşamamak için COVID-19 ile ilgili olarak medya nasıl takip edilmeli?

10 MADDEDE COVID-19 MEDYA TAKİP REHBERİ

- 1. Medyanın birincil amacının reyting olduğunu ve bu nedenle ilginç tezleri ile ön plana çıkan popüler insanları davet etmeyi tercih ettiklerini unutmayın.** Geleneksel veya sosyal medyada popülerliklerini arttırmak için, insanların inanmak istediklerini söyleyen kişilere değil bilimsel verilere dayanarak konuşanları takip edin.
- 2. COVID-19 konusunda konuşan bir bilim insanı veya hekim olsa dahi "bence" ile başlayan ve bilimsel verilerle desteklenmeyen cümlelerin gerisini dinlemeniz gerekmemektedir.** (Bu konuda bilim insanlarının üzerine düşen sorumluluk ise test edilmemiş hipotezlerini kamuoyu önünde tartışmaktan kaçınmaktır.)
- 3. Bir çıkarımın bilimsel olarak kabul görebilmesi için bağımsız bilim insanları tarafından doğrulanabilir ve tekrar edilebilir olması lazımdır.** COVID-19 açıklamalarını yetkili kurumlardan (bakanlıklar, dernekler, tabipler odası, üniversite hastaneleri gibi) dinlemek ile tekil bireylerden dinlemek arasındaki en büyük fark kurumların paylaştığı bilgilerin birçok bilim insanının üzerinde uzlaştığı bilgiler olmasıdır.
- 4. "COVID-19 Türklere etkilemeyecek", "çocuklara bulaşmıyor", "Çinlilerde şu proteinler fazla/eksik" gibi bilgiler sadece popülist varsayımlardır ve hiç bir bilimsel karşılıkları yoktur. Medyaya servis edilen bütün bu varsayımlar ilerleyen zamanlarda doğrulanabilir veya yanlışlanabilir. Bu varsayımlar kanıtlandığı takdirde yetkili kurumlar bu bilgiler dahilinde yeni önlemler alacak ve duyuracaktır.**
- 5. Merak ettiğiniz şey sağlığını nasıl koruyacağınız ise bu hastalıkla ilgili yapılan ekonomi-politik değerlendirmelere ve komple teorilerine değil koruma yöntemlerine kulak verin.**
- 6. Yetkililerin açıkladığı önlemler konusunda "gereksiz" diye yorum yapanların sağlığını tehdit ettiğini bilin. Hatta bu insanlar sadece sizi değil, bütün toplumu riske atmaktalar.**
- 7. Bilin ki kimse tek başına COVID-19 konusunda uzman değildir. Uzmanlık yıllarca aynı hastalık konusunda yapılan çalışmaları ve deneyimleri içermelidir. Oysa COVID-19 henüz 3 aylık bir hastalıktır. Klinik takip açısından benzer hastalıklar konusunda en çok tecrübesi olan enfeksiyon uzmanları, virologlar, immunologlar ve mikrobiyologlar tarafından yapılan yönlendirmelere önem verilmelidir.**
- 8. Şu anda medyada gördüğünüz ilaçlar ve aşılarla ilgili haberlerin hepsi deneysel olarak yapılan çalışmalardır. COVID-19'a karşı herhangi bir ilacın veya aşının geliştirilmesi ve etkisinin kesinleşmesi daha aylar alacak bir süreçtir.**
- 9. Herhangi bir virüsü tedavi ettiği kanıtlanan hiçbir yiyecek veya içecek yoktur.** Bu söylemler gazetelerin arka sayfasında çıkan "kansere çözüm bulundu" haberleri gibidir. Sağlıklı beslenmek için dinleyebilirsiniz ama virüsü böyle yeneceğinizi sanmayın.
- 10. Kafanız yine de çok mu karıştı?**
<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasici-hastaliklar/2019-n-cov/liste/2019-ncov-sik-sorulan-sorular.html> adresinde hastalıkla ilgili sorulan sorulara göz gezdirin. Aradığımız soruyu bulamıyorsanız **Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü'ne bilgi edinmek için sorunuzu yazın.**

Moleküler Biyoloji Derneği